

นโยบายด้านการค้า การต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา
กับการจัดการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับในประเทศไทย
U.S. Foreign and Trade Policies and the Elimination
of Child Labour and Forced Labour in Thailand

ไตรมาส 2/2564

กลุ่มงานนโยบายเศรษฐกิจการแรงงานระหว่างประเทศ
กองเศรษฐกิจการแรงงาน
สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

บรรณาธิการ

ไตรมาสที่ผ่านมา (1/2564) กลุ่มงานฯ ได้เสนอข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผลกระทบต่อประเด็นด้านแรงงานและการส่งออกสินค้าของไทยที่เกิดจากการระงับสิทธิพิเศษทางภาษีของประเทศคู่ค้าสำคัญของประเทศไทย ได้แก่ สหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกา โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาและเงื่อนไขในการให้สิทธิ GSP ประโยชน์จากการได้รับสิทธิและผลกระทบจากการถูกตัดสิทธิ GSP ของสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกาต่อแรงงานและการส่งออกของไทย รวมถึงได้นำเสนอการดำเนินการในการแก้ไขปัญหาด้านแรงงานของหน่วยงานภาครัฐจากการถูกตัดสิทธิ GSP

สำหรับรายงานฯ ในไตรมาส 2/2564 ทางกลุ่มงานฯ ยังคงนำเสนอในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิแรงงาน โดยเฉพาะการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ รวมถึงการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ซึ่งสหรัฐฯใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายด้านการค้าและการต่างประเทศ ดังจะเห็นได้จากในไตรมาสที่ผ่านมาจากประเด็นที่สหรัฐฯตัดสิทธิพิเศษ GSP ไทย นอกจากนี้ เครื่องมือด้านนโยบายฯ ของสหรัฐฯยังเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินนโยบายด้านแรงงานของประเทศคู่ความร่วมมือ ซึ่งรวมถึงประเทศไทย เพื่อลดความเสี่ยงทางการค้าจากการลดระดับสถานการณ์การค้ามนุษย์ ผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของสินค้าไทยในต่างประเทศ รวมถึงมีผลต่อความเชื่อมั่นของผู้ส่งออกแรงงานให้มาทำงานประเทศไทยโดยเฉพาะในภาคประมง ผู้ที่สนใจสามารถสามารถดาวน์โหลดเนื้อหาผ่าน QR Code ที่ระบุไว้ด้านล่างนี้

กองเศรษฐกิจการแรงงาน โดยกลุ่มงานนโยบายเศรษฐกิจการแรงงานระหว่างประเทศ หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ให้กับผู้อ่านได้ทราบข้อมูลด้านสถานการณ์แรงงาน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจการแรงงานและการค้าระหว่างประเทศ รวมถึงเป็นเวทีทางวิชาการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นระหว่างคณะผู้จัดทำและผู้อ่าน เพื่อให้เกิดการต่อยอดความคิด ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาและการสร้างสรรค์การผลิตผลงานทางวิชาการต่อไป ซึ่งคณะผู้จัดทำยินดีรับข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงรายงานฯ ให้มีคุณภาพที่ดีขึ้นต่อไป

<https://qr.go.page.link/RMC9o>

กองเศรษฐกิจการแรงงาน
กลุ่มงานนโยบายเศรษฐกิจการแรงงานระหว่างประเทศ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บรรณาธิการ	1
บทสรุปผู้บริหาร	3
ฉบับที่ 3: นโยบายด้านการค้า การต่างประเทศของสหรัฐอเมริกากับการจัดการใช้แรงงานเด็กและแรงงาน บังคับในประเทศไทย U.S. Foreign and Trade Policies and the Elimination of Child Labour and Forced Labour in Thailand ประจำปี 2564	
- สถานการณ์แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ	5
- รายการสินค้าที่มีการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับของไทย; ผลกระทบต่อการส่งออก สินค้าประมงไทย	7
- การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ ด้านแรงงานของไทย	11
- บทสรุป	13

บทสรุปผู้บริหาร

นโยบายด้านการค้า การต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา กับการจัดการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับในประเทศไทย

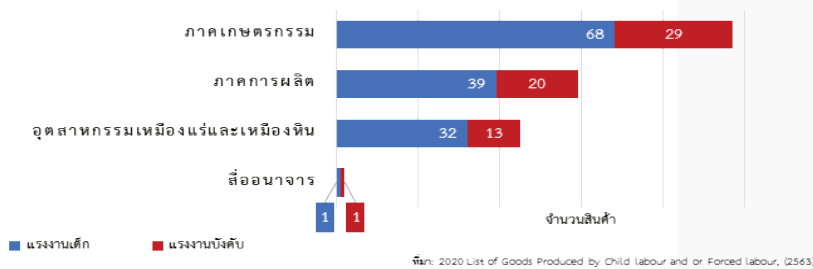
U.S. Foreign and Trade Policies and the Elimination of Child Labour and Forced Labour in Thailand

ปัญหาการค้ามนุษย์ถูกเชื่อมโยงเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ (Child Labour and Forced Labour) ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิด้านมนุษยชน และถือเป็นรูปแบบการใช้แรงงานที่ผิดกฎหมาย

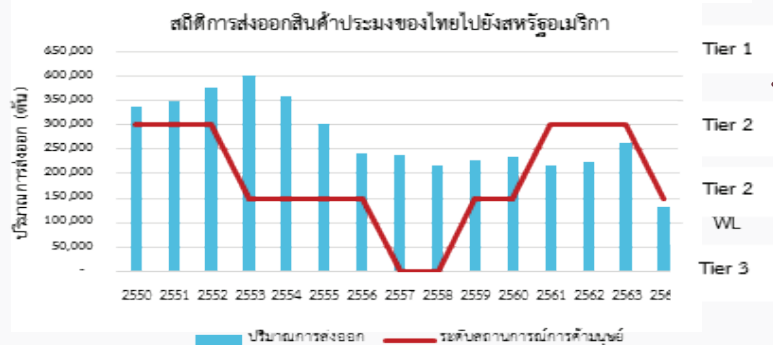
ปัญญญาว่าด้วยหลักการและสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงาน 4 ประการขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ให้ความสำคัญครอบคลุมถึงปัญหาดังกล่าวด้วย ได้แก่

- 1) เสรีภาพในการสมาคมและการยอมรับสิทธิในการร่วมเจรจาต่อรอง
- 2) การขจัดแรงงานบังคับและการเกณฑ์แรงงานในทุกรูปแบบ
- 3) การยกเลิกการใช้แรงงานเด็ก
- 4) การจัดการเลือกปฏิบัติในการจ้างงานและการประกอบอาชีพ

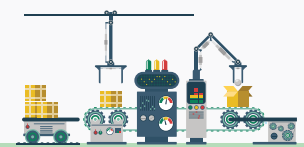
จำนวนสินค้าที่ผลิตจำแนกตามภาคการผลิตและจำแนกตามการใช้แรงงานเด็กและ
แรงงานบังคับ

รายงานสินค้าที่มีการผลิตโดยใช้แรงงานเด็กรวมถึง
แรงงานบังคับประจำปี พ.ศ. 2563
โดยสำนักงานแรงงานระหว่างประเทศของสหรัฐฯ
(ILAB) พบว่า อยู่ในภาคเกษตรกรรมมากที่สุด
รองลงมาอยู่ในภาคการผลิต

ระดับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในไทยรุนแรงขึ้นอาจจะมีผลต่อ
ปริมาณการส่งออกสินค้าประมงไปยังสหรัฐฯ
มีแนวโน้มลดลง

รู้หรือไม่ว่า ? โควิด - 19 ส่งผลให้มีการใช้แรงงานเด็กในการผลิตสินค้าเพิ่มขึ้น !!

รายงานสถานการณ์การใช้แรงงานเด็กประจำปี 2563 ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ
รายงานว่า การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ส่งผลให้มีการใช้แรงงานเด็กเพิ่มขึ้น
โดยเฉพาะในภูมิภาคแอฟริกาใต้สะฮารา (Sub - Sahara Africa)
เนื่องมาจากความยากจนที่เพิ่มขึ้นในกลุ่มประเทศยากจน

นโยบายด้านการค้า การต่างประเทศของสหรัฐอเมริกากับการจัดการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับในประเทศไทย U.S. Foreign and Trade Policies and the Elimination of Child Labour and Forced Labour in Thailand ประจำปีไตรมาส 2/2564

สำหรับบทวิเคราะห์รายไตรมาส 2/2564 ฉบับนี้ จะได้นำเสนอประเด็นในรายละเอียดนโยบายด้านการค้า การต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาที่มีผลกระทบต่อการพัฒนานโยบายและมาตรการของประเทศคู่ความร่วมมือในเรื่องการคุ้มครองสิทธิแรงงานในประเทศของตนให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ซึ่งหน่วยงานของสหรัฐอเมริกาในฐานะตัวแสดงภาครัฐ (State Actors) ที่มีบทบาทสนับสนุน USTR ในการกำหนดนโยบายด้านการค้าและความตกลงด้านการค้า ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ (U.S. Department of State) และกระทรวงแรงงานสหรัฐ (U.S. Department of Labor) โดยเป็นสองหน่วยงานหลักของรัฐที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับนโยบายการต่างประเทศและนโยบายด้านแรงงาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินนโยบายและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิแรงงาน

“Human Trafficking หรือ Trafficking in Persons หรือ Modern Slavery” เป็นคำจำกัดความในเรื่องของการค้ามนุษย์เพื่อบริการทางเพศ การเป็นแรงงานบังคับ และเป็นแรงงานทาสสมัยใหม่ ซึ่งเป็นนโยบายด้านการต่างประเทศประการหนึ่งของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา โดยในช่วงเดือนมิถุนายนของทุกปีสำนักงานติดตามสถานการณ์การต่อต้านการค้ามนุษย์ (Office to Monitor and Combat Trafficking in Persons : TIP Office) ภายใต้กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ จะตีพิมพ์และเผยแพร่ “รายงานการค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons Report : TIP Report)” ซึ่งเป็นรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ของประเทศต่าง ๆ กว่า 188 ประเทศทั่วโลก โดย TIP Report นี้ สหรัฐอเมริกานำมาใช้เป็นเครื่องมือการทูตเพื่อผลักดันให้เกิดการบังคับใช้นโยบายการปราบปรามการค้ามนุษย์ (ยศพล จิระวุฒิ, 2560)

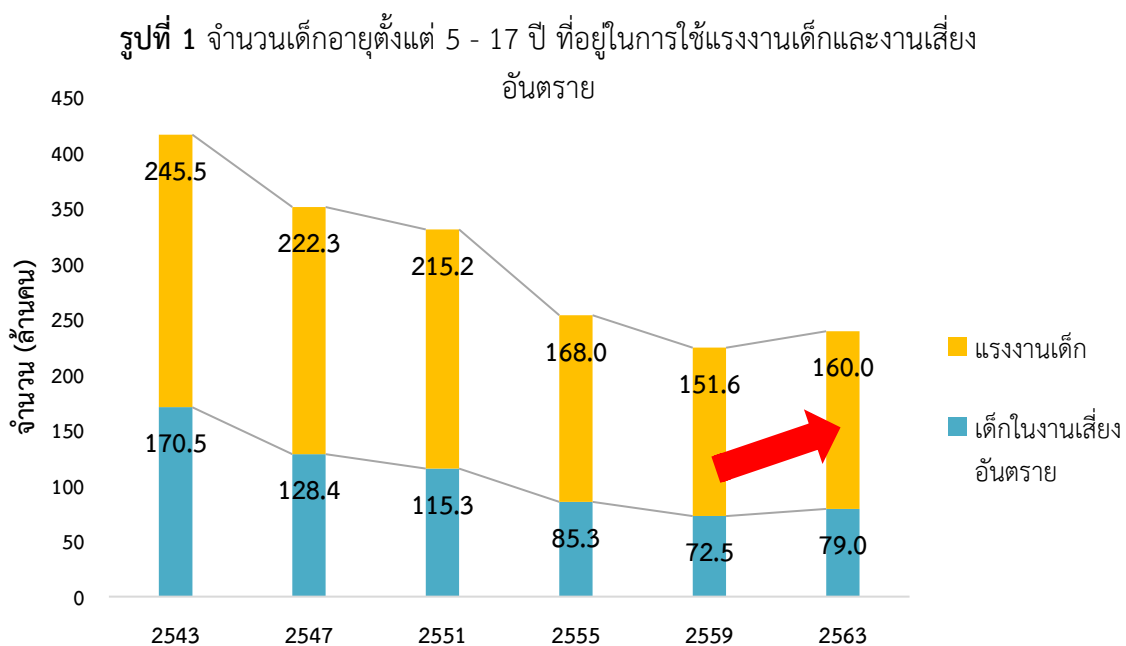
นอกเหนือจากกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐแล้ว กระทรวงแรงงานสหรัฐ โดยสำนักความร่วมมือด้านแรงงานระหว่างประเทศ (Bureau of International Affairs : ILAB) เป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ดำเนินความร่วมมือกับ USTR ด้านการค้าและเศรษฐกิจการระหว่างประเทศ นโยบายการโยกย้ายถิ่นและการเคลื่อนย้ายแรงงาน รวมทั้งมีการกิจเรื่องมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับแรงงานเด็ก การดำเนินการตามข้อตกลงด้านแรงงานภายใต้ข้อตกลงระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ดำเนินการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบนโยบายด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานและการค้าระหว่างประเทศของสหรัฐ ฯ ที่มีต่อแรงงานและลูกจ้างของสหรัฐ ฯ ILAB จัดทำและเผยแพร่รายงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานเด็กและการใช้แรงงานบังคับ โดยจัดทำรายงาน 3 ประเภท ได้แก่ 1) รายงานข้อค้นพบของกระทรวงแรงงานสหรัฐ ฯ เรื่องการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุด 2) รายงานรายชื่อประเภทสินค้าที่ผลิตจากการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ 3) รายงานรายชื่อประเภทสินค้าที่ผลิตโดยแรงงานเด็กที่ถูกบังคับหรือเด็กที่เป็นแรงงานชดหนี้

1. สถานการณ์แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ

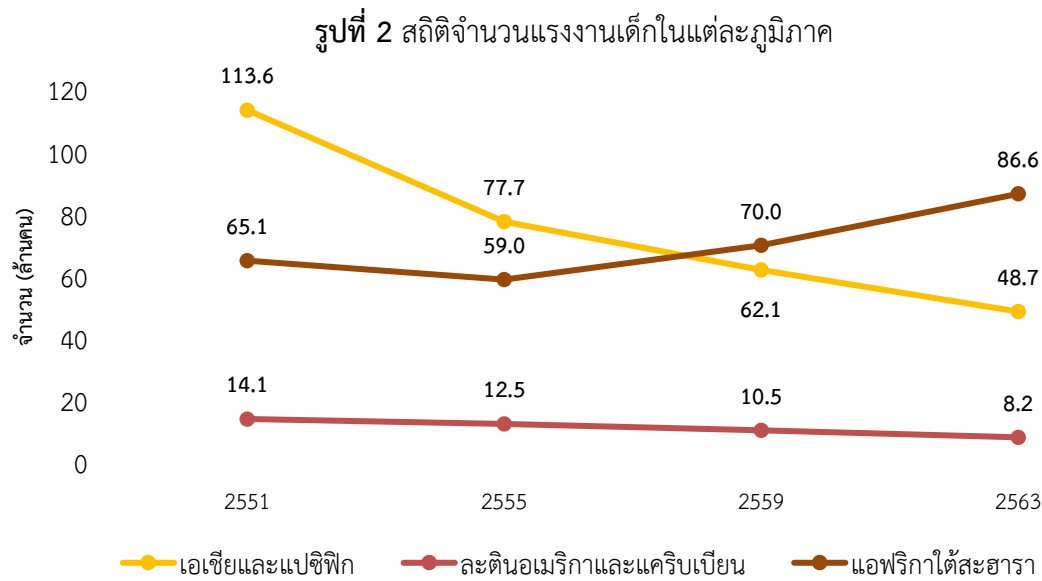
ปัญหาการค้ามนุษย์ถูกเชื่อมโยงเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ (Child Labour and Forced Labour) ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิด้านมนุษยชน และถือเป็นรูปแบบการใช้แรงงานที่ผิดกฎหมาย องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ภายใต้บทบาทในการวางมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศ โดยเมื่อปี 2541 (ค.ศ. 1998) ที่ประชุมใหญ่องค์การแรงงานระหว่างประเทศสมัยที่ 86 (86th Session of International Labour Conference :ILC) ให้การรับรองปฏิญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วยหลักการและสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงาน (ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work) เพื่อให้ประเทศสมาชิกยืนยันพันธกรณีที่จะต้องเคารพหลักการเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงาน 4 ประการ ได้แก่

- 1) สิทธิที่จะมีเสรีภาพในการสมาคมและการยอมรับอย่างมีประสิทธิภาพในสิทธิที่จะร่วมเจรจาต่อรอง
- 2) การขจัดแรงงานบังคับหรือการเกณฑ์แรงงานทุกรูปแบบ
- 3) การเลิกจ้างการใช้แรงงานเด็กอย่างได้ผล
- 4) การยุติการเลือกปฏิบัติในการจ้างงานและการทำงาน (สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศประจำภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก, ม.ป.ป.)

นอกจากนี้ องค์การแรงงานระหว่างประเทศยังได้มีการจัดทำรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์แรงงานเด็ก โดยรายงานฯ ประจำปี 2563 พบว่า มีแรงงานเด็กประมาณ 160 ล้านคน ในจำนวนดังกล่าวเป็นแรงงานเด็กที่ทำงานในลักษณะงานเสี่ยงอันตรายประมาณ 79 ล้านคน ซึ่งเป็นลักษณะงานที่มีผลกระทบโดยตรงต่อสุขภาพ ความปลอดภัยและศีลธรรมของเด็ก (International Labour Organization, 2563) อย่างไรก็ตาม มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาและลดจำนวนการใช้แรงงานเด็กลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้ตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา แรงงานเด็กและเด็กในงานเสี่ยงอันตรายมีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่การดำเนินการดังกล่าวไม่ได้หยุดชะงักลงในช่วงปี 2559 (รูปที่ 1) ข้อมูลในเชิงสถิติขององค์การแรงงานระหว่างประเทศชี้ให้เห็นว่า สาเหตุของการเพิ่มขึ้นของจำนวนแรงงานเด็กและแรงงานบังคับเกิดขึ้นในภูมิภาคแอฟริกาใต้สะฮารา (Sub – Sahara Africa) โดยเพิ่มขึ้นตั้งแต่ในช่วงปี 2555 เป็นต้นมา (รูปที่ 2)

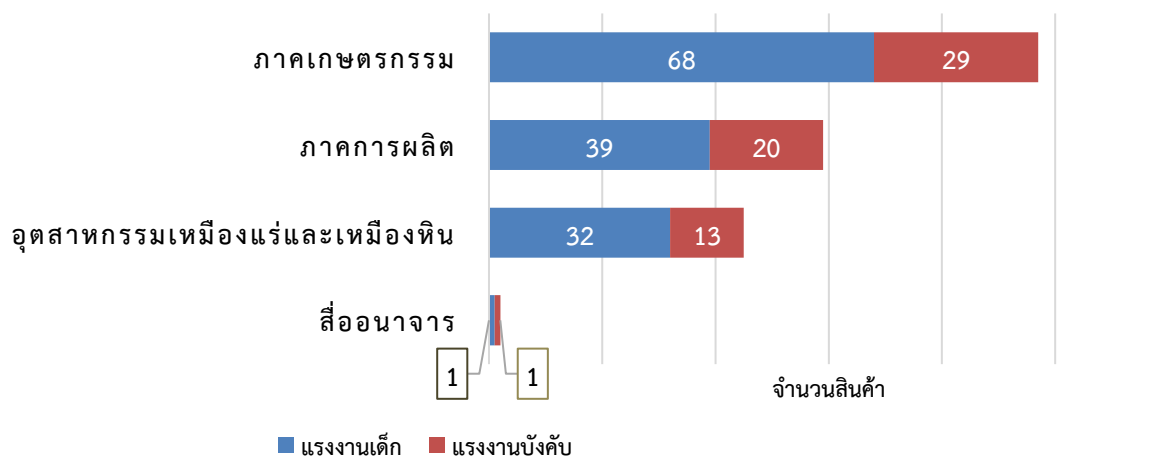

ที่มา: Child Labour Global estimates 2020, Trends and the road forward, (2563)

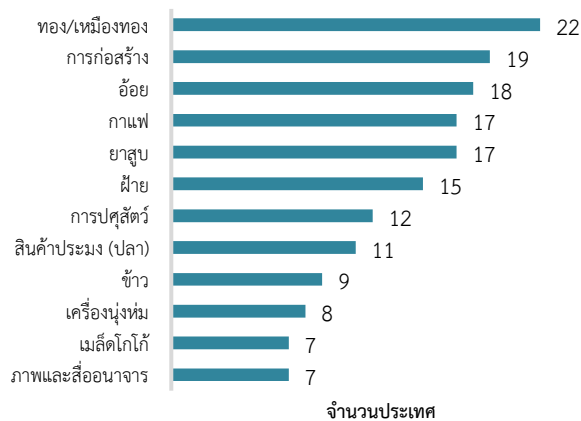

ทั้งนี้ กระทรวงแรงงานสหรัฐ โดยสำนักความร่วมมือด้านแรงงานระหว่างประเทศ (Bureau of International Affairs : ILAB) ซึ่งมีบทบาทในการจัดทำและเผยแพร่รายงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ ได้จัดทำรายงานว่าด้วยเรื่องรายชื้อประเภทสินค้าที่ผลิตจากการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับเผยแพร่เมื่อปี 2563 พบว่า สินค้าที่มีการผลิตโดยใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรม รองลงมาอยู่ในภาคการผลิต อุตสาหกรรมเหมืองแร่และเหมืองหิน และภาพและสื่ออนาจาร ตามลำดับ (รูปที่ 3) นอกจากนี้ยังสามารถจำแนกเป็นรายสินค้าที่พบว่ามีการใช้ทั้งแรงงานเด็กและแรงงานบังคับ ได้แก่ การก่อสร้าง ฝ้าย เครื่องนุ่งห่ม ทองและเหมืองทอง อ้อย การปศุสัตว์ สินค้าประมง (ปลา) ดังรูปที่ 4 และ รูปที่ 5

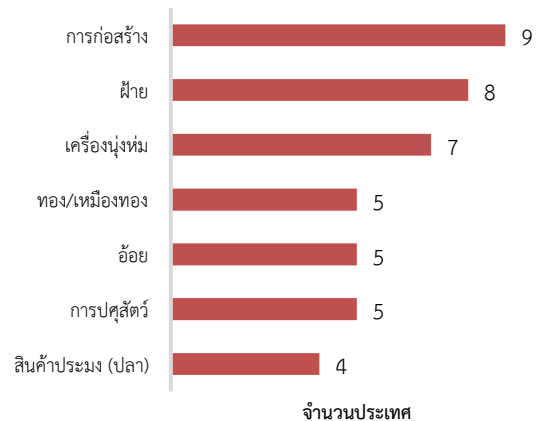
รูปที่ 3 จำนวนสินค้าที่ผลิตจำแนกตามภาคการผลิตและจำแนกตามการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ

รูปที่ 4 รายการสินค้าส่วนใหญ่ที่ผลิตโดยใช้แรงงานเด็ก

รูปที่ 5 รายการสินค้าส่วนใหญ่ที่ผลิตโดยใช้แรงงานบังคับ

ที่มา: 2020 List of Goods Produced by Child labor and or Forced labor, Department of Labor (2563)

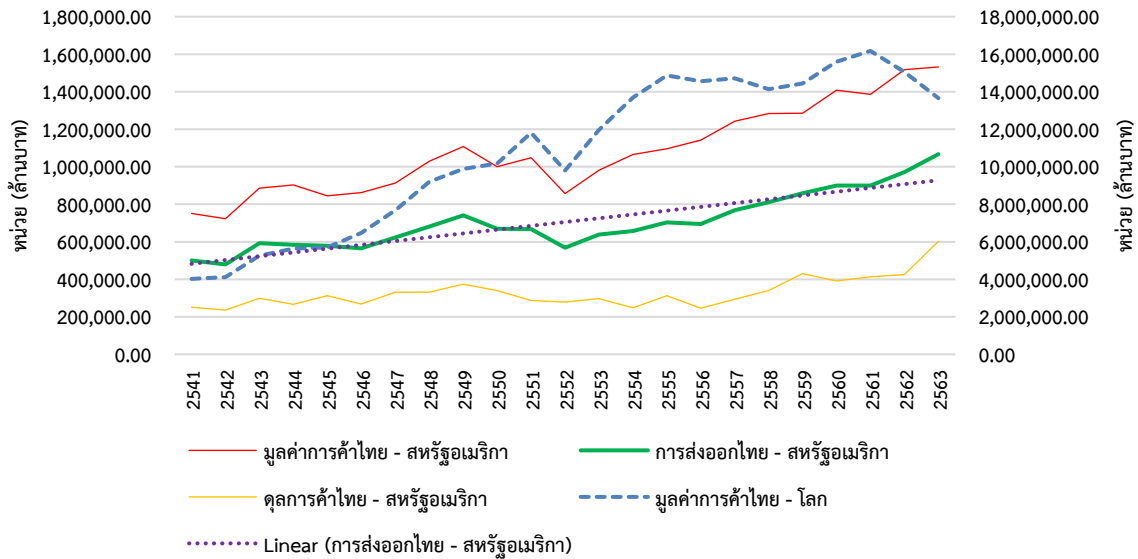
2. รายการสินค้าที่มีการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับของไทย; ผลกระทบต่อการส่งออกสินค้าประมงไทย

ประเทศไทยถือเป็นประเทศที่มีการทำข้อตกลงทางการค้ามากมาย ไม่ว่าจะเป็นการค้าในรูปแบบพหุภาคีหรือแบบทวิภาคี การเจรจาทางการค้าระหว่างประเทศของไทยได้ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากต่อเศรษฐกิจไทย โดยเฉพาะประโยชน์ต่อภาคการส่งออก เนื่องด้วยการเป็นแหล่งผลิตสินค้าที่สำคัญ อาทิ สินค้าเกษตรกรรม เช่น ข้าว มันสำปะหลัง สินค้าประมงต่าง ๆ เช่น กุ้ง ปลาสด ทุ่นำ รวมถึงสินค้าอาหารทะเลแปรรูป เป็นต้น อีกทั้ง สินค้าของไทยยังเป็นสินค้าที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของนานาประเทศ โดยประเทศผู้นำเข้าสินค้าจากไทยที่สำคัญ 5 อันดับแรก คือ สหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น เวียดนาม ฮองกง (จัดเรียงตามมูลค่าการส่งออกของไทยปี 2563)¹ ข้อมูลสถิติการค้าระหว่างไทยและสหรัฐอเมริกาแสดงข้อมูลการค้าในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา จะเห็นว่า มูลค่าการส่งออกของไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีดุลการค้ากับสหรัฐอเมริกามาโดยตลอด (รูปที่ 6) และถึงแม้ว่าในภาพรวมการค้าระหว่างประเทศของไทยกับสหรัฐฯ จะยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงที่ผ่านมา แต่เมื่อไม่นานมานี้เราคงจะทราบข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่สหรัฐฯ ตัดสิทธิพิเศษ GSP ไทยในสินค้าหลายรายการ จากการถูกสหพันธ์แรงงานอเมริกันและสภาองค์กรอุตสาหกรรมยื่นคำร้องต่อ USTR ว่าประเทศไทยไม่มีการดำเนินงานเท่าที่ควรในการคุ้มครองและเคารพสิทธิของแรงงาน ซึ่งก็มีผลกระทบต่อการส่งออกสินค้าของไทยอยู่บ้างในสินค้ากลุ่มดังกล่าว

ข้อสนับสนุนที่ทำให้สหรัฐฯ พิจารณาดัดสิทธิพิเศษ GSP ไทย คือ ข้อมูลจากการรายงานด้านสถานการณ์แรงงานของกระทรวงแรงงานสหรัฐฯ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ โดยที่เผยแพร่เมื่อปี 2563 ได้ระบุว่ายังคงพบสินค้าในประเทศไทยที่มีการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับจำนวน 5 รายการ ได้แก่ ภาพและสื่ออนาจาร อ้อย สินค้าประมง (ปลา) เครื่องนุ่งห่ม และกุ้ง (ตารางที่ 1)

¹สถิติการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

รูปที่ 6 การค้าระหว่างประเทศของไทย - โลกและสหรัฐอเมริกา

ที่มา: กรมการค้าระหว่างประเทศ ประมวลผลโดยกองเศรษฐกิจการแรงงาน

หมายเหตุ: มูลค่าการค้าไทย - โลก (แกนด้านขวา)

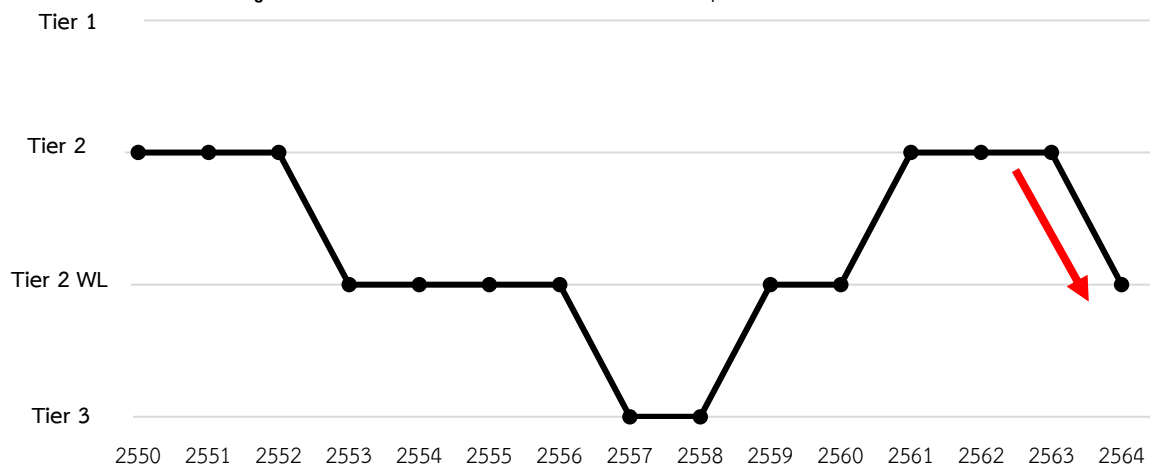
ตารางที่ 1 สินค้าที่พบว่ามีการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับในประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคอาเซียน

ประเทศ	แรงงานเด็ก	แรงงานบังคับ	แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ
ไทย	ภาพและสื่ออาจารย์, อ้อย	สินค้าประมง (ปลา)	เครื่องนุ่งห่ม, กุ้ง
มาเลเซีย		อิเล็กทรอนิกส์, เครื่องนุ่งห่ม, ถูมือยาง	น้ำมันปาล์ม
ฟิลิปปินส์	กล้วย, มะพร้าว, ข้าวโพด, เครื่องประดับแฟชั่น, สินค้าประมง (ปลา), ทอง, หมู, ภาพและสื่ออาจารย์, ดอกไม้ไฟ, ข้าว, ยาง, อ้อย, ยาสูบ		
อินโดนีเซีย	รองเท้า (รองเท้าแตะ), ทอง, ยาง, ดีบุก, ยาสูบ		สินค้าประมง (ปลา), น้ำมันปาล์ม
กัมพูชา	เครื่องดื่มแอลกอฮอล์, วัว, สินค้าประมง (ปลา), มันสำปะหลัง, เนื้อสัตว์, ยาง, เปลือก, กุ้ง, อ้อย, สิ่งทอ, ไม้, ยาสูบ,		งานก่อสร้าง
เวียดนาม	งานก่อสร้าง, เม็ดมะม่วงหิมพานต์, กาแฟ, สินค้าประมง (ปลา), รองเท้า, เฟอร์นิเจอร์, หนัง, พริกไทย, ข้าว, ยาง, อ้อย, ชา, สิ่งทอ, ไม้, ยาสูบ		เครื่องนุ่งห่ม

ที่มา: 2020 List of Goods Produced by Child Labor and Forced Labor, Department of Labor (2563)

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า สินค้าที่พบว่ามีการใช้แรงงานผิดกฎหมายของไทยและประเทศในภูมิภาคอาเซียนส่วนใหญ่จะอยู่ในสินค้าเกษตรกรรมซึ่งเกิดจากการใช้แรงงานเด็ก โดยไทยและมาเลเซียพบประเภทสินค้าที่มีการใช้แรงงานผิดกฎหมายในจำนวนค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย กัมพูชา และเวียดนาม อย่างไรก็ตาม สินค้าประมงก็ยังคงเป็นสินค้าที่พบว่ามีการใช้แรงงานผิดกฎหมายในหลายประเทศในกลุ่มอาเซียนยกเว้นมาเลเซีย นอกจากนี้ กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯยังได้มีการจัดอันดับการค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons Report: Tip Report) โดยรายงานประจำปี 2564 ประเทศไทยถูกลดระดับลงไปอยู่ในกลุ่ม Tier 2 Watch list จากเดิมเมื่อปี 2563 เคยถูกจัดอยู่ในกลุ่ม Tier 2 สำหรับสาเหตุที่สหรัฐฯ ปรับลดระดับไทย อาทิ 1) การสอบสวนคดีค้ามนุษย์และดำเนินคดีกับผู้ต้องสงสัย รวมถึงตัดสินลงโทษผู้ค้ามนุษย์น้อยลง 2) มีรายงานอย่างแพร่หลายว่าพบแรงงานบังคับอยู่ในกลุ่มของแรงงานข้ามชาติในหลายอุตสาหกรรมของประเทศไทย แต่รัฐบาลสามารถระบุตัวผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้านแรงงานได้จำนวนน้อยเมื่อเทียบกับขอบเขตของปัญหา 3) เจ้าหน้าที่ขาดความเข้าใจเรื่องการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน รัฐบาลขาดขั้นตอนการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานสำหรับผู้ตรวจแรงงานในการส่งต่อคดีที่อาจเกิดขึ้นไปยังหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย 4) เจ้าหน้าที่ไม่เคยรายงานการระบุตัวผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้านแรงงานที่เกิดจากการตรวจเรือประมงที่ท่าเรือ และ 5) การทุจริตและการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่รัฐเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ยังคงเป็นอุปสรรคต่อการต่อต้านการค้ามนุษย์

รูปที่ 7 การจัดระดับสถานการณ์การค้ามนุษย์ของประเทศไทย

ที่มา: U.S. Department of State

เรื่องน่ารู้

สหรัฐฯ จัดระดับสถานการณ์การค้ามนุษย์ โดยแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่

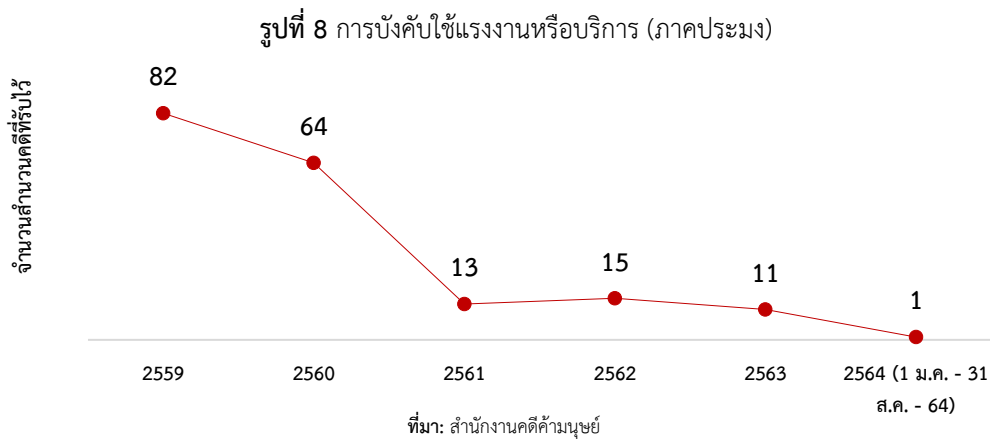
ระดับที่ 1 (Tier 1) คือ ประเทศที่ดำเนินการสอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำตามกฎหมายของสหรัฐฯ ทั้งด้านการป้องกันและบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์และการคุ้มครองเหยื่อการค้ามนุษย์

ระดับที่ 2 (Tier 2) คือ ประเทศที่ดำเนินการไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำตามกฎหมายสหรัฐฯ แต่มีความพยายามปรับปรุงแก้ไข

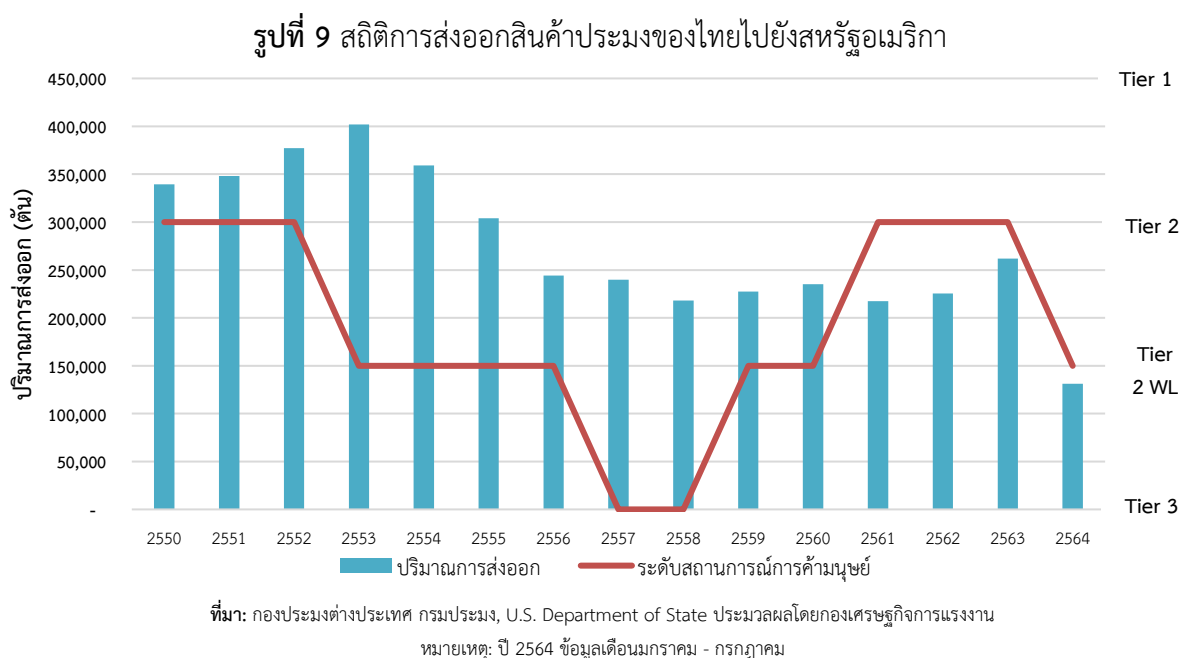
ระดับที่ 2 ซึ่งต้องจับตามองเป็นพิเศษ (Tier 2 Watch List) คล้ายกับ Tier 2 โดยมีจำนวนเหยื่อการค้ามนุษย์เพิ่มขึ้น หรือไม่มีหลักฐานชัดเจนว่ารัฐบาลเพิ่มความพยายามดำเนินการต่อต้านการค้ามนุษย์

ระดับที่ 3 (Tier 3) คือ ระดับต่ำที่สุด หมายถึง ประเทศที่ดำเนินการไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำตามกฎหมายสหรัฐฯ และไม่มี ความพยายามแก้ไข ซึ่งสหรัฐฯ อาจพิจารณาระงับการให้ความช่วยเหลือที่มีไว้ให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ธรรมและการค้าได้

ปฏิเสธไม่ได้ว่าในภาคประมงของไทยยังคงพบการใช้แรงงานผิดกฎหมายอยู่ แต่หากพิจารณาจากสถิติจำนวน สำนวนคดีภาคประมงก็พบว่า มีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่องจากปีพ.ศ. 2559 ซึ่งส่วนหนึ่งก็เป็นผลมาจากการ ดำเนินการที่เข้มงวดขึ้นของหน่วยงานภาครัฐเพื่อจัดการทำประมงผิดกฎหมายในช่วงหลายปีที่ผ่านมา (รูปที่ 8)

และหากนำข้อมูลปริมาณการส่งออกสินค้าประมงของไทยไปยังสหรัฐอเมริกามาเปรียบเทียบกับระดับสถานการณ์ การค้ามนุษย์ เพื่อพิจารณาแนวโน้มในภาพรวมว่าส่งผลต่อกันหรือไม่อย่างไร ซึ่งพบว่า ค่อนข้างมีแนวโน้มไปใน ทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อระดับสถานการณ์การค้ามนุษย์แย่ลงก็จะมีผลต่อปริมาณการส่งออกสินค้าประมง ไปยังสหรัฐอเมริกามีแนวโน้มลดลง แต่ทั้งนี้ เป็นเพียงการอธิบายข้อมูลจากภาพรวมเท่านั้น ยังไม่ได้นำข้อมูล ไปทดสอบทางสถิติแต่อย่างใด (รูปที่ 9) อย่างไรก็ตาม มีข้อมูลสนับสนุนจากรายงานสินค้าอาหารทะเลในตลาด

สหรัฐอเมริกา พบว่า มูลค่าการนำเข้าสินค้าประมงไทยของสหรัฐอเมริกาในช่วงปี 2560 – 2563 (ม.ค. - ส.ค.) มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด โดยส่วนหนึ่งเป็นเพราะปัจจัยด้านการกีดกันทางการค้าของสหรัฐฯ อันเนื่องมาจากปัญหาด้านการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับในอุตสาหกรรมประมงของไทย ซึ่งสหรัฐฯ

มักจะใช้เป็นข้ออ้างในการแทรกแซงการนำเข้าสินค้าประมงจากไทย นอกจากนี้ยังพบว่า การลดลงของการส่งออกสินค้าประมงไทยไปยังสหรัฐฯ ยังเกี่ยวข้องกับจำนวนคู่แข่งในตลาดที่มากขึ้น โดยเฉพาะคู่แข่งจากทวีปเอเชีย เช่น จีน อินเดีย อินโดนีเซีย และเวียดนาม (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ เมืองไมอามี ประเทศสหรัฐอเมริกา, 2563)

3. การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงานของไทย

ก่อนอื่นจะต้องทำความเข้าใจถึงสาเหตุที่ว่าทำไมประเทศไทยจึงต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาแรงงานเด็กและแรงงานบังคับและการค้ามนุษย์ โดยสาเหตุหลัก ๆ ประกอบด้วย 2 ประการ ดังนี้

สาเหตุที่ 1: ประเด็นด้านการค้ากับสหรัฐฯ (การผูกตัดสิทธิ GSP) สหรัฐฯ ได้นำมาตรฐานแรงงานสากลมาใช้เป็นเงื่อนไขในการให้สิทธิพิเศษทางภาษี GSP แก่ประเทศผู้ขอรับสิทธิ โดยประเมินจากสถานการณ์การใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ การค้ามนุษย์ และการค้าประเวณี ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ถึงรูปแบบการใช้แรงงานเด็กที่เลวร้าย ทั้งนี้ สหรัฐฯ ได้มีการจัดทำบัญชีรายชื่อสินค้าที่มีเหตุผลเชื่อได้ว่ามีการใช้แรงงานเด็กหรือแรงงานบังคับ (TVPR List) เพื่อให้ทุกประเทศทั่วโลกตระหนักและส่งเสริมความพยายามในการแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ โดยไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อจะลงโทษ และได้มีการจัดทำบัญชีรายชื่อสินค้าของแต่ละประเทศผู้ผลิตที่ผลิตโดยใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ พร้อมทั้งมีการกำหนดให้ประเทศคู่ค้าของสหรัฐฯ ดำเนินการตรวจสอบสินค้าจากบัญชีรายชื่อฯ ว่ามีการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับหรือไม่อย่างไร สำหรับประเทศไทยมีรายชื่อสินค้าซึ่งพบว่ามีการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับจำนวน 5 รายการสินค้า ได้แก่ กุ้ง ปลา อ้อย เครื่องนุ่งห่ม และภาพและสื่ออนาจาร ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของการตัดสิทธิ GSP ไทย

สาเหตุที่ 2: ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันในอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วยหลักการและสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงาน จำนวน 6 ฉบับ จากทั้งหมด 8 ฉบับ ประกอบด้วย หมวดว่าด้วยการจัดการใช้แรงงาน หมวดว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติในการจ้างงานและอาชีพ และหมวดว่าด้วยการยกเลิกการใช้แรงงานเด็ก (รายละเอียดในรายงานฯ ไตรมาสที่ 4/2563) ซึ่งจะเห็นว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการใช้แรงงานเด็ก และแรงงานบังคับ นอกจากนี้ แรงกดดันทางการค้าจากกลุ่มประเทศในยุโรปโดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับสินค้าประมง ส่งผลให้ไทยให้สัตยาบันในอนุสัญญาว่าด้วยการทำงานในภาคประมง (C188) ซึ่งถือเป็นประเทศแรกในเอเชียที่ให้สัตยาบันอนุสัญญานี้เพื่อเป็นการแสดงความต้องการในการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการคุ้มครองการทำงานบนเรือประมงของไทยและแรงงานข้ามชาติให้ดียิ่งขึ้น

จากทั้ง 2 สาเหตุนี้เองที่ทำให้ประเทศไทยมีการดำเนินการในการแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับและการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง กระทรวงแรงงาน โดยคณะกรรมการระดับชาติเพื่อจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายมีการดำเนินการติดตามและรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ ในกลุ่มสินค้า 4 รายการ ได้แก่ กุ้ง ปลา อ้อย และเครื่องนุ่งห่ม โดยมีการจัดทำโครงการถอดรายการสินค้าออกจากรายการที่ถูกขึ้นบัญชีไว้ เพื่อให้มีการดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายสำคัญของกระทรวงแรงงาน การจัดทำโครงการดังกล่าวส่วนหนึ่งเพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในการพิจารณาถอดรายการสินค้าออกจาก TVPR List ของสหรัฐฯ มีการดำเนินมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาในหลายมิติ เช่น การดำเนินการตรวจสอบนายจ้าง สถานประกอบการ และมีการตรวจสอบแรงงานและแรงงาน

ต่างด้าวเพื่อเป็นการคุ้มครองลูกจ้างในสถานประกอบการทั่วไปและสถานประกอบการที่เสี่ยงต่อการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ การค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ซึ่งส่วนใหญ่พบว่าเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับค่าจ้าง และค่าล่วงเวลา รวมถึงกำหนดให้นายจ้างในกิจการประมงต้องจ่ายค่าจ้างผ่านบัญชีธนาคาร อีกทั้ง ยังมีการเพิ่มประสิทธิภาพการคัดแยกผู้เสียหายจากการใช้แรงงานบังคับและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน จากการคัดกรองลูกจ้างโดยการสัมภาษณ์ผ่านแบบคัดกรองแรงงานบังคับเบื้องต้น และจากการยื่นคำร้องทุกข์ หรือร้องเรียน เพื่อค้นหาข้อบังคับของการบังคับใช้แรงงานหรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน นอกจากนี้ ได้มีการดำเนินการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานฯ การฝึกอบรมฯ และโครงการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการใช้แรงงาน ผิดกฎหมาย อาทิ คู่มือ (ร่าง) แนวปฏิบัติการตรวจแรงงานที่ให้ความสำคัญแก่แรงงานข้ามชาติหญิง ความรุนแรงและการคุกคาม ลูกจ้างทำงานบ้านและแรงงานบังคับ ภายใต้โครงการความปลอดภัยและยุติธรรม: สิทธิและโอกาสของแรงงานต่างด้าวสตรีในภูมิภาคอาเซียน (Safe & Fair: Realizing women worker's rights and opportunities in the ASEAN region Project) การเพิ่มประสิทธิภาพและจัดทำคู่มือในการทำงานให้แก่ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ มีการตรวจแรงงานบริเวณท่าเทียบเรือ โดยศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า - ออก (PIPO) จำนวน ๓๐ ศูนย์ ในพื้นที่ ๒๒ จังหวัดชายทะเล ซึ่งได้มีการตรวจเรือทุกลำและแรงงานทุกคนอย่างเข้มงวดทั้งขาเข้า - ออก โดยปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมประมง กรมเจ้าท่าซึ่งช่วยป้องกันและสามารถระบุ ตัวผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้านแรงงานได้

ตารางที่ 2 ผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการถอดรายการสินค้าออกจากรายการที่ถูกขึ้นบัญชีการใช้ แรงงานเด็กหรือแรงงานบังคับ รอบ 6 เดือน (ตุลาคม 2563 - มีนาคม 2564)

ผลผลิต/ โครงการ/ กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย รอบ 12 เดือน	ผลการดำเนินงาน รอบ 6 เดือน	คิดเป็น ร้อยละ
1. โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหา การค้ามนุษย์ด้านแรงงานและการใช้ แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย	แรงงาน (คน) สถานประกอบการ(แห่ง)	41,800 720	26,868 729	64.28 100.00
1.1 ส่งเสริม พัฒนา และกำกับดูแล ให้แรงงานที่เป็นกลุ่มเสี่ยงได้รับการ คุ้มครองตามกฎหมาย	แรงงาน (คน) สถานประกอบการ(แห่ง)	41,800 720	26,868 729	64.28 100
2. โครงการคุ้มครองสิทธิแรงงาน ประมงทะเล	แรงงาน (คน)	5,000	3,228	64.56
2.1 กำกับ ดูแล แรงงานในเรือประมง ทะเลให้ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย	แรงงาน (คน)	5,000	3,228	64.56

ที่มา: กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

การจัดทำ “โครงการสิทธิจากเรือสู่ฝั่ง (Ship to Shore Rights)” ในการพัฒนาแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี (Good Labour Practices: GLP) เพื่อให้สถานประกอบกิจการทุกประเภทและทุกขนาดนำไปใช้เป็นแนวทาง เบื้องต้นในการปรับปรุงสภาพการจ้างงานและสภาพการทำงาน ซึ่งทำให้เกิดการจ้างแรงงานที่สอดคล้องกับ กฎหมาย และสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้มีระบบบริหารจัดการแรงงานที่ดีเทียบได้กับมาตรฐานแรงงาน

สากล ทั้งนี้สามารถขอรับใบประกาศและใช้ตราสัญลักษณ์ GLP ได้ หากผ่านข้อกำหนดตามหลักเกณฑ์ของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ซึ่งจะเป็นผลดีต่อภาพลักษณ์สินค้าของสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ และยังสร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการรายอื่น ๆ สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อยกระดับมาตรฐานแรงงานมากขึ้น

บทสรุป

กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ (U.S. Department of State) และกระทรวงแรงงานสหรัฐ (U.S. Department of Labor) เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการตามพันธกิจที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการต่างประเทศและนโยบายด้านแรงงาน ครอบคลุมถึงการคุ้มครองสิทธิแรงงาน และมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการกำหนดนโยบายด้านการค้าและความตกลงด้านการค้าของสหรัฐฯ ปรากฏให้เห็นจากรายงานการค้ามนุษย์ (Tip Report) รายงานบัญชีรายชื่อสินค้าที่มีเหตุผลเชื่อได้ว่าผลิตโดยใช้แรงงาน แรงงานบังคับ (TVPR List) ที่เป็นเครื่องมือประกอบการดำเนินมาตรการทางการค้ากับประเทศคู่ความร่วมมือ ทั้งยังเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินนโยบายและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิแรงงานของประเทศคู่ค้าหรือประเทศคู่ความร่วมมือ และกล่าวได้ว่ามีอิทธิพลต่อประเทศไทยในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนามาตรฐานแรงงานของไทยให้ดียิ่งขึ้นตามมาตรฐานแรงงานสากล

สาเหตุสำคัญ 2 ประการที่ส่งผลให้ประเทศไทยมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ ได้แก่

- 1) ประเด็นด้านการค้ากับสหรัฐฯ (การผูกตัดสิทธิ GSP) เนื่องจากสหรัฐฯกำหนดเงื่อนไขแก่ผู้ได้รับสิทธิจะต้องให้การคุ้มครองแรงงานตามมาตรฐานแรงงานสากล ซึ่งมีผลต่อการพิจารณาการให้สิทธิ GSP
- 2) ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันในอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วยหลักการและสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงาน ซึ่งครอบคลุมถึงเรื่องของสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน

การขับเคลื่อนนโยบายสำคัญเพื่อแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ เห็นได้จากการจัดทำ “โครงการถอดรายการสินค้าออกจากบัญชีรายชื่อที่มีการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ” ของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ซึ่งได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เพื่อแสดงเจตนารมณ์ความมุ่งมั่นในการร่วมมือกันแก้ไขปัญหของประเทศไทย มุ่งกลุ่มเป้าหมายไปที่ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสินค้าที่ถูกจัดอยู่ในบัญชี TVPR List ซึ่งผลการดำเนินโครงการในปี 2564 ในรอบ 6 เดือนแรก (ตุลาคม 2563 – มีนาคม 2564) มีผลการดำเนินงานเกินร้อยละ 50 ของเป้าหมายรอบ 12 เดือน (ตารางที่ 2) นอกจากนี้ แนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดีสำหรับสถานประกอบการ (GLP) ที่จัดทำขึ้นเพื่อให้สถานประกอบการมีการจ้างแรงงานสอดคล้องกับกฎหมาย และสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้มีระบบบริหารจัดการแรงงานที่ดีเทียบได้กับมาตรฐานแรงงานสากล ทั้งหมดข้างต้นนี้เองเพื่อที่จะลดความเสี่ยงทางการค้าจากการลดระดับสถานการณ์การค้ามนุษย์ ที่จะผลกระทบตอภาพลักษณ์ของสินค้าไทยในต่างประเทศ รวมถึงมีผลต่อความเชื่อมั่นของผู้ส่งออกแรงงานให้มาทำงานประเทศไทยโดยเฉพาะในภาคประมง สำหรับในระยะยาวหากสถานการณ์การใช้แรงงานผิดกฎหมายในประเทศไทยยังไม่มีดีขึ้น ก็อาจส่งผลให้ไทยเสียส่วนแบ่งทางการตลาดของสินค้าประมงให้กับประเทศคู่แข่งซึ่งมีการจัดการ

ด้านแรงงานที่ดีกว่า ยิ่งไปกว่านั้นอาจมีผลกระทบในวงกว้างมากขึ้นทั้งจากแรงกดดันจากสหรัฐฯและผู้นำเข้ารายอื่น ๆ เช่น สหภาพยุโรป ซึ่งแน่นอนว่าปัญหานี้มีโอกาสที่จะกลายเป็นเหตุผลสนับสนุนการกีดกันทางการค้าในสินค้าประมงของไทยให้มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. 2564. ข้อมูลผลงานสำคัญกระทรวงแรงงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 รอบ 6 เดือน (ตุลาคม 2563 - มีนาคม 2564). สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2564, จาก <https://www.mol.go.th>.

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. ม.ป.ป. โครงการถอดรายการสินค้าออกจากรายการที่ถูกขึ้นบัญชีการใช้แรงงานเด็กหรือแรงงานบังคับ. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2564, จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER3/DRAWER005/GENERAL/DATA0003/00003168.PDF>.

กระทรวงพาณิชย์. ม.ป.ป. สถิติการค้าระหว่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2564, จาก <http://tradereport.moc.go.th/TradeThai.aspx>.

กองคุ้มครองแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสาเหตุของการดำเนินการแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับของไทย.

กองประมงต่างประเทศ. ม.ป.ป. รายงานปริมาณและมูลค่าการนำเข้าสินค้าประมงทั้งหมดของไทย. สืบค้นเมื่อ , จาก https://www.fisheries.go.th/strategy-tradestat/index.php?option=com_goods&view=imports&layout=search&Itemid=140.

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. ม.ป.ป. เหตุผลที่ถูกลดระดับ Tier 2 Watchlist.

ยศพล จิระวุฒิ. 2560.ต่อต้านการค้ามนุษย์โดยการรายงาน กรณีศึกษา รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ (TIP Report) กับประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2564, จาก <http://www.polsci-law.buu.ac.th/pegjournal/document/5-1/5.pdf>.

สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงวอชิงตัน. ม.ป.ป. ข้อมูลน่ารู้เกี่ยวกับรายงานประจำปีของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ เรื่องสถานการณ์การค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons Report – TIP Report) สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2564, จาก <http://thaiembdc.org/wpcontent/uploads/2015/06/FAQ-US-TIP-Report-and-Thailand-24-April-2015.pdf>.

สำนักงานคดีค้ามนุษย์. ม.ป.ป. สถิติค้ามนุษย์. สืบค้นเมื่อ 8 กันยายน 2564, จาก <https://caht.ago.go.th/Home/CheckPageType?Page=NA%3D%3D&Parent=NTU%3D&Menu=OTM%3D&Relate=MTI%3D>.

สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศประจำภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก. ม.ป.ป. ILO คืออะไร ILO ทำอะไร. สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2564, จาก https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/documents/publication/wcms_098257.pdf.

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ เมืองไมอามี ประเทศสหรัฐอเมริกา. 2563. รายงานสินค้าอาหารทะเลในตลาดสหรัฐอเมริกา. สืบค้นเมื่อ ,จาก https://www.ditp.go.th/contents_attach/669757/669757.pdf.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). ประเทศไทยกับการพัฒนาที่ยั่งยืน. สืบค้นเมื่อ 16 กันยายน 2564, จาก <https://sdgs.nesdc.go.th/>.

Department of Labour. 2563. **2020 List of Goods Produced by Child Labor or Forced Labor**. สืบค้นเมื่อ 8 กันยายน 2564, จาก https://www.dol.gov/sites/dolgov/files/ILAB/child_labor_reports/tda2019/2020_TVPR_List_Online_Final.pdf.

International Labour Organization. 2563. **Child Labour Global Estimates 2020, Trends and the road forward**. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2564, จาก https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---ipec/documents/publication/wcms_797515.pdf.

U.S. Department of State. 2564. **Trafficking in Persons Report June 2021**. สืบค้นเมื่อ ,จาก <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2021/09/TIPR-GPA-upload-07222021.pdf>.

คณะผู้จัดทำ

นโยบายด้านการค้า การต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา
กับการจัดการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับในประเทศไทย

ที่ปรึกษา

นายสุทธิ สุโกศล

ปลัดกระทรวงแรงงาน

นางสาวอัมพันธ์ จุฬวิทย์

รองปลัดกระทรวงแรงงาน

กองบรรณาธิการ/คณะผู้จัดทำ

นางศิริลักษณ์ ฦกะนันท์

ผู้อำนวยการกองเศรษฐกิจกิจการแรงงาน

นางสาวสุรีย์พร ทั่นผสุต

ผู้อำนวยการกลุ่มงานนโยบายเศรษฐกิจกิจการแรงงาน
ระหว่างประเทศ

นายเทพบดี แลกันทะ

นางสาวนิมพ์นิภา ทวีธนวิริยา

นายพีรนนท์ สุวรรณมณี

นายอานุกาน วีสันเทียะ

นางสาวปิยนุช บทมาตย์

นายพีรภัทร ธานีรัตน์